

MSI	RIIGIKOGU KANTSELEI Majandus- ja sotsiaalinfoosakond E-mail: msi@riigikogu.ee	Tel 6 31 65 02 Fax 6 31 65 04
-----	---	----------------------------------

Lühianalüüs

05.03.2004 43/1

Millise sissetulekuga on võimalik Eestis toime tulla

Käesoleva lühianalüüsi eesmärgiks on osutada üksikisiku toimetulekuga seotud standarditele ning vaadelda põgusalt nende standardite rakendumist reaalses elus.

Toimetulekupiir on valitsuse määruse ja riigieelarve seadusega määratud minimaalsetest tarbimiskulutustest lähtuv arvestuslik summa (500 krooni). Toimetulekupiir tagatakse väikeste sissetulekutega leibkondadele toimetulekutoetuse maksmise kaudu.

Elatusmiinimum (2002 aastal 1389 krooni) on inimesele vajalike elatusvahendite väikseim kogus, mis võimaldab tööjõu säilitamist ja taastamist. Elatusmiinimum koosneb kahest komponendist: toidukorvist ning esmastest teenustest ja tööstuskaupadest.

Minimaalne toidukorv (2002 aastal 669 krooni) tagab vastavas koguses toiduainete tarbimisel (ostetud, omakasvatatud või tasuta saadud) keskmise inimese igapäevase toitainete, vitamiinide ja mineraalainete vajaduse ilma tervisehäireid põhjustamata. Nende sisalduse ja tasakaalustatuse arvestamisel on lähtutud Eesti Toitumissoovitustest. Arvestusliku minimaalse toidukorvi kalorsus on 2400 kcal/ööpäevas. Toidukorvi maksumuse saamiseks korrutatakse toitumissoovituste alusel koostatud erinevate toiduainete kogused Statistikaameti leibkonnauuringutest saadavate toiduainete keskmiste hindadega arvestataval perioodil.

Eesti Toitumissoovitused on TTÜ Toiduainete Instituudi poolt koostatud analüüs, mis põhineb põhitoitainete (valgud, rasvad, süsivesikud), mineraalainete, vitamiinide ja toiduenergia füsioloogilistel vajadustel, lähtudes individuaalsest põhiainevahetusest ja erinevast koormusest nii tööl kui ka vabal ajal (vt <http://www.ti.ttu.ee/article/articleview/52/1/13>).

Intervjuud sotsiaaltöötajatega

Viisin läbi 5 intervjuud sotsiaaltöötajatega, selgitamaks, kuidas siiski elatakse 500 krooniga kuus.

Üldistavalt võib jagada toimetulekutoetuse kliendid kahte gruppi – on need, kes lähtuvad põhimõttest “Juua on odavam, kui rohkem jood, siis sööki läheb vähem” (joogi all peetakse silmas eelkõige odekoloni) ning need, kes katsuvad siiski süües hakkama saada.

Loomulikult ei saa toimetulekutoetuse saajate tarbimist võrrelda keskmise leibkonnaga. Kulutused riiete ja jalanõudele, majapidamisele, tervishoiule,

transpordile, sidele, vabale ajale ja haridusele ei tule toimetulekutoetuse kliendi puhul kõne alla. Jääb ainult toit, tubakas ja alkohoolsed joogid.

Ostetakse suurtes kogustes tangaineid ja makarone. Ostetakse ka leiba, suhkrut, teed ja õli. Kuigi õli puhul nimetati, et paljud inimesed eelistavad kasutatud õli tasuta muretseda söögikohtade uste tagant või prügikastidest. Liha ja juustu teatavaks aseaineks saab pidada silku, samas kurdeti hiljuti ühele sotsiaaltöötajale, et silgukilo hind on turul tõstetud 7 kroonini.

Mitmed omavalitsused on asutanud supikööke, kus on võimalik saada kas tasuta või sümboolse hinna eest lõuna ajal suppi, kuid Pärnu näite põhjal võib osutada, et mitte kõik abivajajad ei käi supiköögis. Teistsuguse näite leidsin Lasnamäelt, kus antakse inimestele talonge, mille alusel nad saavad Linnamisjoni söögikohas prae ning need talongid on toimetulekutoetuse klientide seas väga oodatud.

Samuti antakse vajadusel omavalitsuste poolt toimetulekutoetuse klientidele ka toidupakke (jahu, õli, suhkur, tangud, makaronid).

Üks intervjueeritud sotsiaaltöötaja meenutas seika, kuidas pikaajalised töötud sõid mõnuga kaubakeskuse prügikastist leitud pangetäit tarvitamistähtaja ületanud kalamarja. Prügikastides leidub alati olulist täiendust toidulauale (halvaks läinud liha jne).

2002 aasta leibkonna elujärje uuringu kohaselt kulutasid kolm madalamat kuludetsiili toidule vähem, kui oli minimaalse toidukorvi maksumus.

Järgmine tabel toob ära leibkonnaliikme keskmised kulutusi ning väikseima kuludetsiili leibkonnaliikme keskmised kulutused kuus 2002 aastal:

<i>Kuluartikkel</i>	<i>Keskmine leibkonnaliige</i>	<i>I detšiili leibkonnaliige</i>
Toit ja mittealkohoolsed joogid	752	378
Alkohoolsed joogid ja tubakas	91	37
Rõivad ja jalanõud	153	19
Eluase	390	130
Majapidamiskulud	152	19
Tervishoid	67	13
Transport	208	26
Side	143	42
Vaba aeg	169	25
Haridus	49	0,5
Hotellid, kohvikud, restoranid	90	10

Kokkuvõtvalt tuleb toimetulekutoetuse saajate äraelamisest kõneldes osutada, et suur osakaal on mitterahalisel teel muretsetud toiduainetel.

Andres Siplane
MSI nõunik 631 6513